

Blijft er dan niets van de voorstelling recht staan? Toch wel. Eén lang moment zit Chéreau volledig juist bij de scène op de begraafplaats van het eerste bedrijf. Hier worden geen franjes verkocht, en de stille kracht van het gebeuren (die aan de muziek een extra-dimensie toevoegt) wordt bereikt met dezelfde stijlmiddelen, die de rest van de vertoning bepalen. Een ander succes is de spelregie van Anthony Rolfe Johnson, die zijn zenuwachtigheid van binnenuit weet te beleven. Hij is als een kleine, vinnige, nijldige kever die naarmate hij zich meer van zijn onmacht bewust wordt, heftiger gaat gesticuleren.

De enige die bij deze vertoning over de hele lijn triomfeert is de dirigent Sylvain Cambreling: hij brengt deze partituur lillend tot leven, zodat de toehoorder het begenadigd werk van een wonderlijke knaap van zestien ontdekt. Het is vooral Cambreling die er voor zorgt dat de recitatieven adembenemend zijn, omdat hij zich voortdurend vragen stelt over de functie van de begeleidende akkoorden. Het zwijgen van het clavecimbel wordt door Cambreling (die zelf speelt) met meesterlijke hand expressief aangewend: Anthony Rolfe Johnson heeft een paar prachtige momenten waar hij een scène, zonder enige harmonische hulp van een instrument, *a capella* inzet. Juist omdat

Cambreling de stilte als een wezenlijk gegeven in de begeleiding inbouwt, kunnen de recitatieven openbloeien tot een spannend theateraal middel. Dit is, en blijft, ook na twee beluisteringen, schitterend. Wanneer de toeschouwer interesse verliest voor de pirouettes van Chéreau, dan blijft hij als toehoorder gekluisterd aan de partituur: *Lucio Silla* blijft een unieke ervaring, dank zij Mozart (welk een verbluffende aria heeft hij voor Giunia geschreven op het einde van het stuk!), dank zij Cambreling, dank zij de zangers. Van deze opvoering is zowel een video-opname als een plaat-opname gemaakt. Het zal wel overduidelijk zijn dat ik alleen popelend zit te wachten op de zwarte schijf.

Nutteloos of overbodig is deze produktie alvast niet geweest. Ondanks de onbevredigende arbeid van Chéreau, heeft hij toch wegen aangeduid voor de opera als muziektheater, die verder moeten worden onderzocht. Wie zegt niet dat hij een volgende keer én techniek én inzicht weet te combineren, net zoals dat bij de *Ring* zo schitterend het geval was. De uitvoering van Cambreling dwingt ons ook om de overgeleverde waardeoordelen over de *opera seria* en over Mozarts jeugdwerk volledig te herzien (10). We kunnen nu gerust zeggen dat reeds op die jonge leeftijd Mozart beschikte over een uitzonderlijk dra-

matisch gevoel, hij slaagde er in om binnen een streng conventioneel kader de eigen vitaliteit volledig aan bod te laten komen. De opvoering is dus, ondanks mijn bezwaren tegen bepaalde aspecten van de concrete uitwerking, een gebeurtenis van historisch belang.

Johan Thielemans

- (1) Dit is niet helemaal juist: in 1772 heette het theater nog Teatro Regio Ducale. In 1776 zou het afbranden, en het nieuwe gebouw dat in 1778 zijn deuren opende, heette pas Teatro alla Scala.
- (2) Wolfgang Hildesheimer, *Mozart* 1977, Ned. vert. 1979 p. 159.
- (3) Metastasio (1698-1782) schreef een ontelbaar aantal libretti, waarvan er sommige meer dan vijftigmaal van muziek werden voorzien. Hij stond in hoog aanzien aan het hof van Maria-Theresia te Wenen. Mozart gebruikte op het einde van zijn leven een tekst van Metastasio voor zijn *Clemenza di Tito* (1791), ruim tien jaar na het overlijden van de dichter.
- (4) Over de rol die de castraten in de opera van de achttiende eeuw gespeeld hebben heeft het tijdschrift *Opéra International* in zijn nummers van december 1984 en januari 1985 een erg boeiend en informatief dossier gepubliceerd.
- (5) Interview met Chéreau van Sergio Segalini, in *Opéra International*, november 1984, p. 26.
- (6) Mozart heeft in deze opera alleen hoge stemmen gebruikt: tenoren, castraten en sopranen. De castraatrol wordt heden vanzelfsprekend door een vrouw gezongen.
- (7) Dit is het interessantste programboek dat de Muntschouwburg ooit heeft geproduceerd. Voor een keer zijn alle bijdragen verhelderend en revelant. De wazige tijd van Michel Vitoz, de dramaturg die de Munt verlaten heeft, is, hopelijk, voor goed voorbij.
- (8) De drukke *mise-en-scène* vertelt het verhaal van *Lucio Silla* dus niet: nog nooit heb ik zoveel mensen tijdens de pauze wanhopig het libretto of de samenvatting zien staan lezen in de wandelgangen. Dat het hier om een onbekend werk gaat, is noch een reden, noch een excuus: toen we enkele jaren geleden *La Clemenza di Tito* ontdekten, had niemand last, nochtans ging het om eenzelfde operavorm, en om eenzelfde soort verhaal.
- (9) Deze discussie beperkt zich niet tot Chéreau, maar slaat op een hele trend in het huidige intellectuele leven. Het is precies deze gewilde eenzijdigheid die mij vrij allergisch maakt b.v. aan de teksten van de zo geprezen Heiner Müller.
- (10) Ere wie ere toekomt: de Engelse criticus Michael Levey (de conservator van de Londense National Gallery) heeft in zijn boek *The Life and Death of Mozart* reeds in 1971 op alle kwaliteiten van het werk gewezen. Hij blijkt het over de hele lijn bij het rechte eind te hebben gehad.